

Deutsches Wörterbuch

Lehrbuch der Laut- und Sprachlehre
des Hochdeutschen Mundart

Wörterbuch der Lautlehre.

I.
Vocale. +
a.

Umgang a in folgenden Wörtern

blieb a: arm, acker, alter, farb, salt, dah,
fab, bah, lake, gasse, salz, smaltz,
wald, spalt, kraft, kalb, halbs, katz,
satz, katz, rath, stall, stapf, fratz, frack,
platz, mark, halfter, halb, halm, darm,
ack, karakter, aräst, swab, alt, halt,
halt, warm, fall, arg, stark, darbo,
salter, saffer, rasser, wasser, masser,
bater, stübel, wasser, wasser, wasser,
abt - aht - aht - alp - all - hall - talg -

wird ä: nächt, gnädig, gärten, mädig (Wärter),
mächtig (Wärter) kärten, swärz,
gslächt, wärten, särten, gären (Garen) härg-
~~gär~~ bärten - bären (Füßlerbären)

wird ä: dän - wän - häne - sämel - dämpf -
krämpf - kränk - bänk - wämpf -

vind ä: mää (Mün) mää (may) Rääst (kräft)
läu (Luffen)

vind ä: hää (fult) hääst (fult) bäbst-

vind ä: blätor- läst (Lufftblätor)

vind e (ē) eppē (Uppē), kēmost (Kömmen) kinnellr. v.
snellr. verbrenr. grent, zēms, Dēmpfo
(Kungfou)

vind ē: kēt (fult) ghēt (gräbt)

vind ä: äss (Uppē), märkt, ärm, väss, älli (all)

däss (Uppē) Kläppers (Kluggen)

vind ö: jömer (Jömmen) jömers (Jömmen)

Fing a in virst fristkuten Bildt.

blibt a: vordak (Vordak), salät, stanchaft,
näzhaft, burgerhaft.

vind r: mänd, Mvord, nēmost (Vimund)

fäsns (Uppē) rosmäin, testment,

bürgment, dätür (Uppē) dsgegs (Uppē)

fält äs: drüber (Uppē), drauf (Uppē),

drunter (Uppē) drän (Uppē)

vind ä: weihnächt (Weihnacht)

vind ä: däbak (Uppē)

vind ē: bresillspē (Uppē)

vind ö: koländer, söms, kröms, löhs (Uppē)

Ganz a in fristkuten Bildt

blibt ä: wäl, stäl, snabl, nägl, gäbl, häs,

fädr, gräb, säb, bäd, räd, krägs, gräs, släg,

ät (Uppē) sägs, säds, säbr, mäls (in der Mühl)

brär, bär (Uppē) rär (Uppē) zäl, hägl, nöggs,

mägs, Däg.

mind ä: mâ (may) mâst (mayst) dâm (damm) spâ (spahn)

mind â: âs (as), grâf, sâf, slâf, strâf, stâr (stirn),
sundfris, swâb, âbod, gfâr, hâks, drât, nât,
swâgor, rât, grât, âtem, brâtr, mâl, brâtz,
hâv, jâr, âdor, strâp, mâs, nâd, bâr (barn)
wâg, frâg, plâg, mâler, mâls (mit furbnu)
nâhbr, sprâh, altâr, blâss, grâts, wâr,
zwâr, jâ, dâ.

mind ä: bârs (barn zum rinnvornym)

mind ä: bârs, sâf.

mind ai: gsait (gäyt)

mind a: vâlter, drap, slakt (sflayt)

mind äü: däü (gröfnn)

mind ä: ämâis (Ammis)

Suny a (â) in niß furbnuen Piln

blibt â: miltâg, sêhsâl,

mind i: mêtig, dânstig, freitig, samstig, suntig,
werftig, seirtig.

mind o: balsm, (Sulpm) brosm (barn) aufbrâissmle.

l.

Sünz e in furbnuen Piln

blibt e: bett, erb, hessl, ech, metygr, decke,
heck, weck, wechr, vettor, kredit, weltr,
netzr, vidertor, vrectr, speur, fest,
eggr, fettig; snelltr, te

mind ä (ë): wêlt, fêst (firn) quell, fêts, drêck, spêck,
gêlt, fêth, hêr, hêlrr, dêllor, bêrg, sêrbr,
wêrbr, stêrbr, gêrbr, kêck, hêll, kêrm (kamm)

mind ê: hêz, mêz, gêrt, êgt,

mind ê: rêtig

mind ê: kêmsd (kamm) êndrich (kamm)

e mind er: fessler (Fussler) desner (Dinner)
 e mind er: gsēr, gsēr.
 e mind äa: faal (Fall) knäakt, gäas (yruu) gääst (Gruuff)
 kää (Källar) gäal (yoll) räakt, släakt,
 säagns (sagnu) i wäars (iswäars)
 e mind i: i sprich, slieb, verdirb, trik, i stich,
 brith (brith)
 e mind ä: gät (yust) stätst (stätt) stäst (stätt), gäst (yust)
 e mind ä: gäl (yust)
 e mind ae: haerle (Griffleifer) arodeppel (Ludwigfal)

Früz e in miss fustabuntan Pilla

mind i: bitsis (bitsis)
 mind r: apodik (Apodik) gottss (im Himmel Götter)
 fällt un: gswätz, gwan, gmöeth, gmuunt, bold (bold),
 tsur (tsur) trour (tsur) kuir (kuir)
 duir (duir) beine (beine) käre (käre)
 kair (kair) gloht (gloht)
 kair (kair) käre (käre) kohet (kohet)
 kohet (kohet) zehst (zest)

e in fustabuntan Pilla

blibt e: est, hēr (yruu) mēr, lēr, wēd, rē,
 wēr, vērlegr, vorlegr, lēdig, ēbr, sē, sēl,
 e blibt e: swēr, lēr, fels (felsen) wēd (wēd)
 e mind e: sētts, knētts, bētts;
 e mind e (ē): heffs, nes nēms
 e mind e: i gēb (isgrub)
 e mind ai: snai (Schnai) klai (Klein) wai (wair)
 zair (zair) slais (Slaiss) abodak (Apodik)
 osttāine (osttāine) aise (aise) māi (mair)
 e mind äa: mää (Mää) verpläago (verpläago)

ē mind āa: lāadro, fāadro, nāabl, wāag, stāag, flāadro,
mous, nāabr (flur) smāar, lāabr,
wāass, begāars, dāago, lāabr, wāabr,
sāago (Tym) āabr (p nbn)

ē mind ea: geōt, gōū (grfuu) stōū (stfuu)

ē mind ēo: gēo (grbn) sēo (stfn)

i.

Bücz i in fufbauantem Silben

elicht i: gift, tritt, tritt, trist, silber, birk, spitz,
blitz, witz, quittor, mil (Milch) hitz, fis,
biß, brill, strick, zwicko, flicko, glitzo,
sitzo, zittso, fis, bist, ist, kist, list, mist,
dis, wis, gittso, tripp, blick, snitz, riß

mind e: gretz (ritzn) nesto (nistn)

mind ē: bēo (birnn) grēht, gēhtor, gēhtor, gēht,
brēht, gē (Zin) hē (hin)

mind io: lēht, liht,

mind, ai: zāis (Zind)

mind ei: geit (gibt) geist (gibt)

Bücz i in niß fufbauantem Silben

mind e: kēo, bēo (Lötin) wēo, (Wirtin) bēo (Bünnin)
slafore (Pflanzanin)

mind o: destlioco (Supillinn) regment (Ryimmunt)

mind ē: bleistētz (Bliftit)

füllt ind: host (Hofin) matēo (Matinn - fitt)

famille, Kanareoogl, lēne (Linn) ministiro,

stētz (stutzig) zwānzg melkor (Walsin)

Bücz ē in fufbauantem Silben

elicht ē: iēl, bēl, dēgo (Tym) stēfl, smēd,
spēl, zēl, wēl, hēl, tēgo, stēgo, rēgo, gēl,
kēl

vind is: isko, stior, viro, bisr, zior, lio,
 bris, dirb, spiss, birgo, sidr, isko,
 visr, dirr, mirr, his (frun), in firtz. Oxt spissig,
 slisso, lio selo (Lindawilf) mioder, lio der.

vind se: wselo (winfame)

vind es: desno (winu), esmo (winu)
 zesmor (Vayol)

vind ei: leit (lins) berdeis (frunvib)

vind ui: kuui, fluui (flin), fluigo (flingru)
 dui (winfr) suu (in) duif (lins)

vind e: des (winfr)

vind r: kernot (Lamin)

vind i: smitts (Luminu) vill (win) dillo (winu)
 zillo (winu) espsillt (winzink)

vind o: soppo (winfrinbu) bollo (fillu)

vind a: eisako (winfrinbu)

O.

Frang o in furbatunten Pellen

blind o: oks, dropp, gott, kops, holt, wollo,
 stolt, holt, rop, volk, lot, kost, gropp,
 zopp, gras, koller, pros, slop, goldo,
 koffo, gloppa, boppo, koho, sollo, wollo,
 droppo, spotto, foppo, hoko, stoko,

vind o: son, sono, somer, komo, doner,
 soest (puff)

vind o: vol (wall) oelmoo, ofto, gto

vind a: sarg, kare, barg, karr, gstarbo,
 verdarbo, wargo, warr.

vind o: moo (Wand)

vind au: graup, staup it (kops, mist)

vind aa: karo, zaro maaro (winu) aat (win)
 waat (win) spaar (winu) vauer (winu)

fääders (fueren) däärs (deere) häärs (honne)
wind u: bruk (bruker) sust (suff) furt (fort)
wind e: mētig (Mautig)
wind e: mer wellst wir vollm mer wend, is wend
si wend, i wett, du wettst, er wett, mer
wettst, is wettst, si wettst, (frem wullen)

Bing o in wijs fufbranten Bilb
chiblo: mittrot, rotknopf, gopf,
wind a: mittā (Mittler)
wind āū: vollmān (Vollmann), āū wir āū (o, rān fūn)
wind ā: roarsārg, māsthārb, selbstmārd,
wind āā: wāisōdāars, kushāars, ōshāars (Fischer),
welshāars (Wolff), sleedāars (Sledman),
wind ē: adūkat (Adokat), hērgst, abōdēk, Apokryphen
wind u: hurnus (Hurnus)
wind ü: vierfufz (Vierfüßer) Stänmgf
fille ind: karlēs (Karles) violō (Violin)

Bing o in fufbranten Bilb
chiblo: ofō, lōb, hōhlo, hōbl, hōf, vōgl, drōg,
sōl, bōds, hōl, gōstōlō, gōrōrō, gōdōgō,
wind o: boh, hollo, domhērr, knottō,
wind ô: hōs, lō, lō (Lof), fō, frō (Froh) gō (Gott)
wind āā: bāars (Bauer) bāars, vāar (Vater) vāarhērr,
vāarhof, vāarlauf, vāareffs, vāarfār,
wind au: strau, staufr, graufr, flau (Fluß) draust
(Trost) dau (Tut) brausmō, rau (rauf) ūngrau,
rau, vōrlau, grau,
wind u: dull (Dull)
ā: dāso (Lup) uo: allmussō (Almosen)
wind io: kniss (Knaus)

Luzj o in uiff farbatuatur Piltu
klibt ô: burschöpf,
uind ô: saubonr,
uind aa: durbaars,
uind e: doctre, inspector ..

u.

Luzj u in farbatuatur Piltu
klibt u: duft, mustor, nuster, gurgel, weert,
cuttor, zucker, supp, suß, fluß, kuff,
guß, nuff, luft, warm, sturm, buckel,
beust, lust, bruck, smutz, sultor, feucht,
zucht, flucht, suetz (Pflanzn)
uind u: wust, dürs (Himm) sacht, küest (mynnerkunt)

^{Wiltvlin *}
Luzj u in uiff farbatuatur Piltu
uind iz: häuslich (Hausführung) waisig, darnig,
(Ländling) klädig, waldig.

uind s: kappzinsor,
füllkand: akkrät,
uind as: mustor, lustor,
uind ä: färtel (Finnis)

Luzj u in farbatuatur Piltu
klibt ü: slab, sür, ür, üßer, nüdl, strüdl, spür,
ursprung, überbrhor
uind us: bus, snurr, kurr, kus, rus, furr, bruder,
rust, fuß, grasß, rusß, must, must/pumpes,
blust, gust, busß, busch, dusk, grusb, sus,
flust, brust, rurr, krurg, pflurg, wurst,
puos, ruos, gnurg, klurg, sustor, busch,
nust (Nüß und nistun) wust (uiff) & dust (Hüt)
uind ä: wäiss (uiff) (Finn)
uind ü: ünglück, ünhail,
uind us: bläsmo, fäsmä. (äs) däs (Himm)

vind is: isst (is) gebürtig (is) gebürtig (is) gebürtig: isst
vind u: sult (is)

ä.

Äung ä in fremden Bilden

blibt ä: bäk, häfto, ställ, sättl, wälör, mächtig,
prächtig, lästiq, häfslite,

blibt e: beck, epfl, dehr, sepr, gesto, sepr, ergor,
eltr (ältr), keltr (kältr) kertor (färltr),
mesto, (mest) verkeltr, geverms,

vind ä: gät (gät) gättr,

vind ê: swest (b. wäst) swétr (swétr) keltor (färltr),
zeltor (zärltr),

vind ë: swény (swény) grény (grény) cénk (cénk)
(cänk) dény (dény) bänk (bänk) cänk,
(cänk)

vind a: hämör (hämör) häz (hämör)

vind ä: läst (läst) läst (läst)

Äung ä in bekanten Bilden

blibt ä: jägr, sätr, slätr, kās, gsprāk, gnädig,
sädlik, nār, nār, mār, sār, grār, blār,

blibt ê: glätr, grätr (grätr) cētr (cētr) grētr
(grētr) nēgl, sēbl, sēbl, wētr (wētr)
zētr (zētr) smētr (smētr)

vind ê: sēm (sēm) grēm (grēm)

vind ë: gētr (gētr) spät (spät)

vind ää: sägr (sägr) bär, swär (swär)
gär (gär) wär (wär)

vind ä: bläst, släst, grät (grät) spät (spät)

ö.

Äung ö bekant in bekanten Bilden

vind e: gspett, sept, held (held) hest (hest)

äkesto (Makostum) slessor, sepsor,
vinn ää: väator (Munkum), äator (Ortum), mäatll (Mäatall)
vinn äs: härror (Härrum), därror (Därrum), härror (Härrum)

vinn o: stoppl, Kjöppal;

vinn ä: stärke (Kärrum);

vinn i: snirkel (Sjufvinkel)

Förny ö in mist fufstakundan Bilden

vinn ä: äskhälm (Äskhälmum)

Förny ö lättat in fufstakundan Bilden

vinn e: hêlê, hêf (Hêfê) ðnêg (Lêvêg) vêgl, êfo,
auskêls, êvêrs, êl, kênig, êr (Êr)

vinn ê: sê (Sêfê) lê (Lêfê) kêf (vinn infkêrta)

vinn ês: sêr (Sêfêr)

vinn ai: raito (Räiffa) raitig (Räiffig) graisor (Gräiffor)

raiss (Räiffum) raisto (Räiffum) laisr (Läiffum)

hairs (Häiffum) draists, raisto (Räiffum)

vrlaiss (Vrläiffum) ghairr (Ghäiffum i. Käiffum)

lais (Läiff)

Förny o in mist fufstakundan Bilden

lättat äs: hämsraitor (Hämsräiffor)

ü.

Förny ü in mist fufstakundan Bilden

vinn i: hêllo (Hêllum) sêpl (Sêffum) sêpsl (Sêffum)

bêsl (Bêffum) sêp (Sêffum) sêps, brêst (Brêffum)

birg, sêllor (Sêffum) sêllor (Sêffum) coirg,

Dir, Dêmor (Dêffum) kêmor (Kêffum) sêpsor

(Kêffum) glêk (Glêffum) kêps (Kêffum) bêff (Bêffum)

mêk (Mêffum) lêk (Lêffum) rêk (Rêffum)

kêpp (Kêffum)

vinn ü: bêt (Bêffum) vêt (Vêffum) stêg (Stêffum)

vorkêg (Vorkêffum) stêr (Stêffum)

bêr (Bêffum) (i) spring (Springum) grind (Grindum)

wind e: stuck, muck, bruck, nups, lucks,
burgor, grucks (Grünke), rucks, luffs,
Drucks, sluffs, luffs, huffs, zuck,
ruckraas (Rückwärts)

wind ä: wadäpsto (wadinpfen)

wind e: bello (bellon) bellor,

wind ei: speins (spinnen)

wind se: wäso (wänsfen) wäwäso (wänspfen)

kössli (Künstlich) bröschig (brünstlich)

wind ä: fähyg (fünzig)

Sung ä in fußstücken Pölan

wind i: dör (Dör) fligl, bigl, zigl,
Zügel, kibl, ibl, ibr, färbild (färbild)

wind is: bistor (bünfen) dicker (bünfen) kistor,
tridor, grigse, fess (Füß) grig,
Dress (Dünfen) gmiss, hist (Hütten),
brir, giste (Güten) kisto, blir, bister,
wisto, ligo, miod, ligo, (Lügen)
sichlich (süßlich)

wind ü: lüg (Lügen)

wind es: brusto (brüten)

wind e: begleiso (begleitend) beglo (begleitend)

wind es: gtes (guten).

ei)

im fußstücken Pölan

wind si: besi, bsi, psil, bsil, spsis, psis, fess,
noid, spil, wsi, wsi, wsi, fesi wsi,
snis, wnwils, stsil, liph, stsil, noid,
wsi, lsi, zsi, stsil, bsil, ksil, gsi,
si, zsi, psil, ssid, kssid, sils,

ysilo, lsirr, lsirk, grigo, siso, sultõs (Pöföllknip)
vint se: wõc (Lnuin) fõc (Lnuin) mõc, õc, sõc,
lõc (Lnuin) ~~õc~~ lõem (Lnuin) klõcõ (Lnuin)
rõc (Lnuin) bõc (Lnuin) sõcõ (Lnuin) sõcõ (Lnuin)
sõcõ (Lnuin) kõem (Lnuin) sõem (Lnuin)
vint as: hastor (Lnuin) hast (Lnuin) blast (Lnuin)
hassor (Lnuin) klasõ (Lnuin) sast (Lnuin)

äi : äi (Lnuin) räi (Lnuin) äi (Lnuin) mäi (Lnuin)
gäi (Lnuin) äi (Lnuin) zäi (Lnuin) äi (Lnuin)
säi (Lnuin) räi (Lnuin) mäi (Lnuin)
gläi (Lnuin) bäi (Lnuin) däi (Lnuin)
päi (Lnuin) kläi (Lnuin) gäi (Lnuin) gäi (Lnuin) päi (Lnuin)
päi (Lnuin) päi (Lnuin) wäi (Lnuin) äi (Lnuin) säi (Lnuin)
smäi (Lnuin) kläi (Lnuin) päi (Lnuin) häi (Lnuin)
bläi (Lnuin) wäi (Lnuin) päi (Lnuin) päi (Lnuin)
gäi (Lnuin) gäi (Lnuin) zäi (Lnuin) äi (Lnuin)
bläi (Lnuin) mäi (Lnuin) wäi (Lnuin) äi (Lnuin)
räi (Lnuin) säi (Lnuin) läi (Lnuin) bäi (Lnuin)
äi (Lnuin) päi (Lnuin) gmäi (Lnuin)

vint e: wõcõ (Lnuin) vint ei: förei (Lnuin)

ei in nicht-furbehaltenen Bildern

blieb ei: hochzeit, sultõs (Pöföllknip) ~~st~~

vint e: fraetõ (Lnuin) vegstõ (Lnuin)
bähtõ, büstõ, höstõ, kindõ

vint o: arbst (Lnuin) wärst, grönst, krazkst,
sultõst (Lnuin)

fülle mit: väätl (Lnuin)

eu

in furbehaltenen Bildern

vint ei: leit (Lnuin) zeig, beite, eil (Lnuin)
seit (Lnuin) trei (Lnuin) reis (Lnuin)

vint ae ~~bi~~ ai: has (Lnuin) gras, stras (Lnuin)

vint se: fõcõ (Lnuin) hõcõ (Lnuin)

wind ei: steir (Stein) sprui, neu, gruit (yng,
wird) weir, uir, uira) ei (nieß b. nieß will
is gläubig; bei antwort Hartfuleys, z. B. laßt mich
fragen, unistlich: länders sa.

wind eu: beupr (berufen - in Würde)
au.

in fußbetonten Bilden

wind ao (fulbofulbu) frao, raot, raof, aog, laog,
taob, daogs (laugnu) aogs, dasb, slao, flau,
blao, laot, laof, raof, staob, raob,
pfao, glao, r;

wind eu: ssu, bsu, beur, hus, msus, reur,
bsust (berufen) laus, ssus, grou, hsub,
grsub, brout, slout, dsob (laub),
msub, fsul, gsul, bsub, hsub, dsus,
bsub, hsub, dsob, sreut (Pferde)

wind â: blâ, grâ, lâ, niklâs,

wind o: gloffr (gelüfne)

wind ö: pflâmö (Pflanzung)

wind ä: däums (Damm), säüm (Pflanz)
säüm (Pflanz), käüm, bräu (Brau)

wind ô: bôm, drôm, zôm (Zinn)

wind ai: daifr (Dampf)

wind u: dußö (Dampf), ußö (Dampf)

au in nicht fußbetonten Bilden

wind ao: wittf rac, snittlao,

wind eu: râtus

wind u: uff, druff, auff, Duff

fällt aus: knobl (Knoblauch)

äu

in fußbetonten Bilden

wind si: mois, leis, hsisr, grsitr, hsis,

wind ae: rasen (Räsen), haas (Häuf)
wind ē: bēm (Bümmen)
wind ö: räm (Räumen), dröm, söm (Lümmen, Sämmen)
wind ui: bruis, bruis

^{ai}
in furschturken Silben
wind as: hasser (Häiser), mäs (Wäsi)
wind ai: wäiss, säits, läits, bäiss,
wind ör: rör (Rüri)

Consonanten.

^b
blijbt b: bräi, bläi, bsur, bak, bärt, baib, waib,
troib, blsib, sub, hab, bad, band,
bär, bas, brut, bsil, börg, bett, boch,
grab, job, lob, sub, stab, ab, gab, grob,
grub, ob, krüb ..

wind p: drapp (Raub)

wind f: sruff, Ruff (Ruff)

wind m: swälmer (Ruffmüller)

wind ar: abbiem (Ruffmüller)

wind iungwufubner: grusbo (Ruffmüller)

fällt un: geist (gilt), gsit, gēs, ghet, hää (faber)
bar, äso (faber) gäal, ä (ub) rä (faber),
nä (faber) äwerk, äsnitt, ärekn, äbrä,
äbutz, äbrub, äbitt ..

^d
blijbt d: dah, decks, deck, dräck, dohl, dam, dos,
dillo (Ruff) wald, Lild, bal, soldat,
hold, pfad, hand, band, wild, silt

wind t: silt, gilt, hantwerk, hert, akort,
sintluoder, sintmarr, smitt (Ruffmüller)

wind fuzü: mëndel, pfendel, rändel, vergünd
(Ruffmüller)

fällt unſ: mō (Mund) erbēr (Erben) arōgſt
hämpfl (Händſoll) roāors (Yrōors)

f(v)

bleibt: fāhrs, fallſ, falts, farb, foils, fearsr,
flōtr, flāms, flāz, r, fluigs, flēnts, frāgo,
frāds, grāf, sāf, faſts, slāf, hāfs, sruſt,
brav, vātsr, vsiglsr

wind pf: hāmpfl (Hant), ſtāpfl, sarpfl, hāmpfl,
pflēgl, flāyrl

wind b: swāblhelzle

wind eingepfahen: wēfzg (Wefz)

fällt unſ: Dārſt (Dürſt)

bleibt g: gib, gall, garb, gaſt, glaubs, grigs,
glohrs, guorb, guſt, bērg, zwērg, pflug,
fluigs, fāzr, langr, rānt, rāng

wind k: werk (Dewy) slēktl

wind n: rāng (Wang)

wind k: slēkt (Schlecht)

wind t: kēfſt (Kauf)

tausſſingn: grebzr (Witz) gwerms, gſpaſt,
gſaſt, ss gsmekt sm (Wissenschaft)

gſtudirrt, gvēxirt, ghāusirt (Wissenschaft)

fällt unſ: ips (Eig), ipso, ipſor, mān (Wang)

slā (Schlag) lēt (Lage) sast (Wang) gsast

brāht (Wang) mā (Wang) dotl (Wang)

brāgr, brāht, brāht, brāht (Wang) brāht (Wang)

brāht, brāht, sāz, Wang

h.

bleibt h: hās, hſut, hōnd, hund, hellr, habrr, hāmrr,
hūngrr, hācht, hāubs, hērr, halds

wind k: hſut (Wang)

wind d: mādr (Wang)

fällt und: sullis (Schuldfrei?) grönst, Junghofen,
fränkst (Fannst)

ch

blibt k: buch, röch, räns, dot, dat, fat,
bröch, stöch, mach, wach.

wind k: nächt (von müßten) stürk (Kurf)

wind g: zögör, als, flaks, waks, daks, baks, wiksl (wüßten
galt)

fällt und: dur (dür) durro (dürpflüßten) no (nuff)

wind k: nö (nuff wüß?) nä (nuff z. b. inuffen) no (nuff)

au (auff) i (iff) mi (miff) di (dief) se (seiff)

weller (weller)

blibt j: joh, jud, jagh (Fayd) Tubst, Tgl,
Fäger, Josef, Jör.

wind g: gä (jäh)

fällt und: hänseng (Hansjäng)

k

blibt k: kalb, kopf, kropf, kirtz, käts (Kants),
katz, keller, kest, kirchs, kohls, kists,
kelts, kants, kässer, kamers, käser,
költer, kirsnur, sakh, pack, ucker,
buck, guck, sluck, kontl (Kontl)

wind g: goller, gutor (Gutsp)

wind k: kalte, baks, baktrög, baksstör.

wind gg: gatgg (Gutkann) statgg.

fällt und: wächtig, witor (Wittman)

l

blibt l: läm, läm, lird, lör, fsul, msul,
faller, spalts, halter, wald, kalt, bald,
abl, amsl, ampl, appl, lagrr, laster,
lebr, leörr, lsitor, kugl, keßler

wind l (Luff) (Luffung): curvl (Kurl)

wind f (Fuff) (Fuffung): lemörütz (Lemmütz)

fällt und: päar, päller, wikk itt (wikk wikk)
i wikk (iff wikk) itt (iff)

m

blibt m: milte, mölor, mauss, möistor, mustor
muster, mēstor, mand, modl, must &
zām, lām, nēsmō. nēmo, söms, kröms,

viind r: Durs (Hänun)

viind n: Köns (Fünft) Könt (Fünft)

viind fingrygplyt: kettsm, fäerssm (Fusfu)

füllt nüb: Löwoll (Lammwoll) näts (Alfnum)
bäu

n

blibt n: nās, nädl, nucl, nui, nā, nuff,
nāh, naid, nuster, nagl, näd
nēbl, nubz, nēms, nāt, wāns,
rēns, kēns, wāsns (winnun),

viind n: lēniss (Linnun) lēniss, spāns (Zinnun)

viind m: nāmpf, sēmpf, zūmpf, bēmsl, gumbirs,

viind t: morgsts (waggnub) ābsts, saffrōst (Päpnum)

füllt fingr: nast (Lff)

füllt nüb: bēr (birun) bäu, zäu, frō (Fusfu) lō, bō,
ābrd, nēmsst, barbst, dīgst, jūgst, gegst,
deust, dubzst, frōlsitnām, ōinor, kāinor,
ōizig, mōi, drōi (Linn) ssē (Fusfu) fufzēs,
fōhzig (Fünftzig) fsēf, rēns, gērdō (Zufutur)

p

blibt p: packo, paht, pētor, paül, kapp, rapp, galopp,
snappo; pähtor, pätor,

viind b: bēn, büdl, boss, belz, bubz, drömbēt, dulor,
boits (Zitffan) boht, abostl, balms,
zäblo wuf zrablo, bulor, budor (Fünftun)
kapl, bēndl, cats, bsrl, bollo (Pillun)
bups, bittsax (Zitffax)

viind p-p-p g: gämpo (Zinnun) gämpbrünō,

viind iingrffabun: ämpsl, sämpso (Zitffin)

r

blibt r: rād, rät (Ruff), rist, roik, sēr, bār,
arm, swarm, bränd, brust, grät, kroub,
floc, fleur, sar, sur, snurr, swurr,

spur, dör (Fur - fön) durr, mirr, gar, swer,
 raj, râm, rupo, rëbo, rindr, roller, ross, räuro,
 rëns, ruder r
 wind l: burrl, zündl, balbirs,
 wind ringpöfeln: Drvö (Druum)
 fullt us: viott (vintal) häz, swäz, wäz, häat
äädexl äädexl, häz (huz) smäz,
 (Pymuz) Säars, kisso äädexl, këzo,
 mëz (Muz) tref, furt, wäat (Wurt)
 äat (Oat) wüst, büst (bust) wuzl,
 düst (dust) mäat (Mäat) lakän,
 fixst, gwëz, Mäts, matinē, lēnhät,
 bäanhat, fätsnānt, cōnēle, bāt, wä
 fāt (Fut) fätig, wäatig, wäat (Wut)
 fätig, äss (fust) ēnst, ät, känēl,
 büzblēm, zāt, vengällo, est, (ust) döbr,
 düns (Dunst) diers, dups, döt, fäat,
 futl (fut) nū (mū) gestot, mäan,
 (muzz) do wust, er wut er wind,
 wärsitor (Warwitor) r

S

blibt s: gäs, glas, gräs, träs, bis, bös, dos, los,
 säus, läus, mus, sägs, säits, salbo,
 sämo, sël = säil (Pala) ssids, söifs,
 söls, süns, sörgo, sup, pillor, sümor
 sündor, sätl, sehsor, sitl, sigl

wind s: äs (fust) naspl, raspl, esp (fz) wëps (Wut)
 äuf wëps, wüst, fist, bist, ist, büst,
 kist, nēst, kasts, rōstor

wind ungsfängt: blisistēts (blisistēts)

blibt ss: ^{ss} bafs, fafs, gafs, kafs, trafs, mëß,
 näß, süß, flöß, spafs, rifs, bifs, nafs,
 lafs, dafs, ifs, gwëß äuf gwëß (garnifs)

wind z: flöz, flöz, flözor (fap, flöps, flöps)

sich

blibbt s: sēnkl, snaps, snāi, snall, slucko, susibo,
sābr, sand, sēr, seib, sēlla, sēnko, sārbo
slōito (pflūfen - unzfūfen) smarro, snēko,
sollo, sūlāuf sust, swālmbs, swābo,
wūs, dres, wāss, bus, ass, flass, dres,
lōss, wiss,

wind swayfz: slētko (Lutten)

t

blibbt t: tō (Tau) tott, ratt, rott, goth, soth, wettl
(wullt) gült, halt, spalt, wēlt, gānt,
quint, gwint (grünt) kōt, must, rāt,
nōt, rōt, bētt, blatt, g ritt, sutl, tritt,
spritt, kritt, sprott, satt, matt, nētt;

wind d: dāl, dōptor, dēllor, das, dsill, dāg, dis,
dau (Fūn) dāil, (Fūil) diptik, hīndor,
dofft (Funtuffel) dūgst (Lūymd) dāt (Fūl)
dōr, (Fūar, Fūua) dūro (Fūuu) dōil, (Fūil)
dan (Fūnn) dāss, dōubr, dēns, Fūnn,
dāngor, dālor, digor, dis, dāfl, dād (Lūwāl)

wind z: hāgobutz (Hugbüllau)

swunt fuzn: falds (fulff) mēnts (Munff) wāltō,
(wūlff) boust (Lūmpff) bēitō (Lūff)
boust (Lūmpff) wātēt (Wurf) drōstl ^{Dröppel}
wōrtwēns (wuwūffun) wōrtwēns (wuwūffun)

wind und galupen: Bēndik (Lūndik) prēdik,
jox (jox) salkarros, flāss ^{flāss}, fūrto
(Fūnfūnn) dūno (Lūnn)

w

blibbt w: warm, wurm, wis, wē (Winn) wār,
wāgo, wāns, wāido, wēlls, wētto,
wōko, wōko, wollo, wōlko, wundo,
wōgo, wōllwē;

wind m: mā (mā) mīr vīr mōr (vīr)
wind b: ēbik (vīg) ēbikāt;
füllt vīg: zīb (zībāl)

z

alibt z: zsit, zrig, zäars (zūm) zāu, zōm,
zangr, sangr, zwan, zwig, saz, siz,
suz, buz (fūz) zēno, zāngr, zūls (zūls),
zōtr, zārks, zāhno, zūkr.

z

Prof. Dr. H. H. Haller
in München.

Verpflichtung zur Erwerbthung der Sprache
für die 4. Jahresklasse in Gunglheim
1860.

Schwäbisch und Hochdeutsch.

II. Formen.

1. Conjugation.

	<u>geben</u>	<u>sein</u>	<u>thun</u>
Infinitiv:	gēn	sē(e)	dōn
Präs.d. Indik.	i gib du gibst er gēit wir gēnd. ihr gēnd sē(e) gēnd	i bī du bist er ist wir sēnd(i) ihr sēnd es sēnd	i durt(u) du durst er durt wir dērn ihr dērn sē(i) dērn
Conjunctiv	i gäb du gäbist er gäb wir gäb(e) ihr gäbet es gäb(e)	i ssi du ssiest er ssi wir ssiest ihr ssiest es ssiest	i däär du däärst ihr däärst wir däärst ihr däärst sē(i) däärst
Condition. nalis.	i gäb du gäbist er gäb wir gäbet ihr gäbet sē(i) gäbet	i wär du wärist er wär wir wärest ihr wärest sē(i) wärest	i dät du dätist er dät wir dätet ihr dätet sē(i) dätet

Imperativus:	gib gänd	ssi sind	durr dernd
Part. der Vergangenheit	gää - gääbr	gsäe(i)	dsö
	<u>gehen</u>	<u>stehen</u>	<u>haben</u>
Infinitiv	gö	stö	hö
Präs. d. Indik.	i gän drgäst er gät	i ständ dr stäst er stät	i hö dr hüst er hät
	mer gänd irr gend sägend	mer ständ irr stend sä(i) stend	mer hend irr hend sä(i) hend
Conjunctiv	i gän drgänist er gän	i ständ dr ständist er ständ	i häb dr häbist er häb
	mer gänst irr gänst sä(i) gänst	mer ständst er ständst sä(i) ständst	mer häbst er häbst sä(i) häbst
Conditio. nalis	i gän dr gänist er gän	i ständ dr ständist er ständ	i heft dr heftist er heft
	mer gänst er gänst sä(i) gänst	mer ständst er ständst sä(i) ständst	mer heftst er heftst sä(i) heftst
Imperativ	ganz gänd	ständ stend	häb auf hän hend
Part. der Vergangh.	gän	gständ	ghett
	<u>Können</u>	<u>dürfen</u>	<u>wissen</u>
Infinitiv	kän	därf	wiss

Präs. d. Indic. i kâ
 do kâst
 er kâ
 mer kênst
 irr. er kênst
 sê(i) kênst

i dârf
 do dârst
 er dârf
 mer dârfst
 irr. er dârfst
 sê(i) dârfst

i wâ⁽ⁱ⁾st
 do wâast
 er wâast
 mer wîfst
 irr. er wîfst
 sê(i) wîfst

Conjunctiv i kên
 do kênst
 er kên
 mer kênst
 irr. er kênst
 sê(i) kênst

i dârf
 do dârfst
 er dârf
 mer dârfst
 irr. er dârfst
 sê(i) dârfst

i wîst
 do wîfst
 er wîst
 mer wîfst
 irr. er wîfst
 sê(i) wîfst

Conditionalis i kêt
 do kêtst
 er kêt
 mer kêtst
 irr. er kêtst
 sê(i) kêtst

i dâ⁽ⁱ⁾st
 do dâ⁽ⁱ⁾st
 er dâ⁽ⁱ⁾
 mer dâ⁽ⁱ⁾st
 irr. er dâ⁽ⁱ⁾st
 sê(i) dâ⁽ⁱ⁾st

i wîst
 do wîstst
 er wîst
 mer wîstst
 irr. er wîstst
 sê(i) wîstst

Imperativ

Part. Perfect kênst

dârfst

wîstst

müssen

mögen

Infinitiv

müss

mêg

Präs. d. Indicativ

i müsst
 do müsst
 er müsst

i mât
 do mâtst
 er mât

mer müsst
 irr. er müsst
 sê(i) müsst

mer mêgst
 irr. er mêgst
 sê(i) mêgst

Conjunctiv

i müsst
 do müsstst
 er müsst
 mer müsstst
 irr. er müsstst
 si müsstst

i mêg
 do mêgstst
 er mêg
 mer mêgstst
 irr. er mêgstst
 si mêgstst

Conditionalis

i misst	i mëcht
do miestist	do mëchtist
er misst	er mëcht
—	—
mer misstet	mer mëchtet
er misstet	er mëchtet
si misstet	si mëchtet

Imperativ

—	—
Part. Invergangenh.	misso — mëgo

2. Declination
Der Substantive n. Projeotive.

Siehe auch die if mir, auf die in Magazin für Freitag
über das Gegenstandsgenabene Arbeit zu kommen.
Von dieser weiß ich:

In führung e wird wief en: kërlen,
funtann i w e: kërli (ē)

In führung ein wird wief len,

funtann i w. ē: häsli: hästle.

man fupst in der Wafzuff wief
man, funtann mā. pag. 263.

ten ful in der Wafzuff ten.

pag. 265. haben sô ömmer (nir fulig)

: solliger, solligo, sollig
om solligo, om solligo, om sollig
s solligo, s solliger, s solligs

hanfi:
s solligo mā, s solligo frad, s sollig kend
pag. 266. das fimmvnt sē - Switke
fupst, unill. in Gen. n. Dat. falk
isrr: isrr.

das fimmvnt: fulst fupst fimmvnt
wif: säll.

Paf (mē) (mīf) mīnd mīft ēni. mr sâg mēs, fūfīgn
 mr sâs gōn ēi (vān fōgn nō mīf)
 sâs gōn m (fōgn nō ifm)
 i sâs gōn dr (mīf fōgn nō dīn (zā dīn))
 pag. 267 fōgn pag. 268. Hall: dīr mā-n mīs
 g'saet hāt (dīr mīf fōgn fōgn): dīr mā-s
 gēn nō g'saet hāt.

pag. 268. Dīr Zūfūant, ^{zwāa} fūfīgn ^{zwāi} fōgn
 fōgn " fōgn
 aet " aet
 dīr dūis-fūfīgn nō tūnt mīft vūr.

In Übrigem stünne dīr fīr gēnūfīgn
 fōgn gēgn mīft dīr in vān mīfīgn
 dīr dūis.

Zūfūant Haller
 in Wīfīgn.